

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2007. május 9.

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2007. május 9. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a Történelmi atlasz térképeit és a Magyar helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a Történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

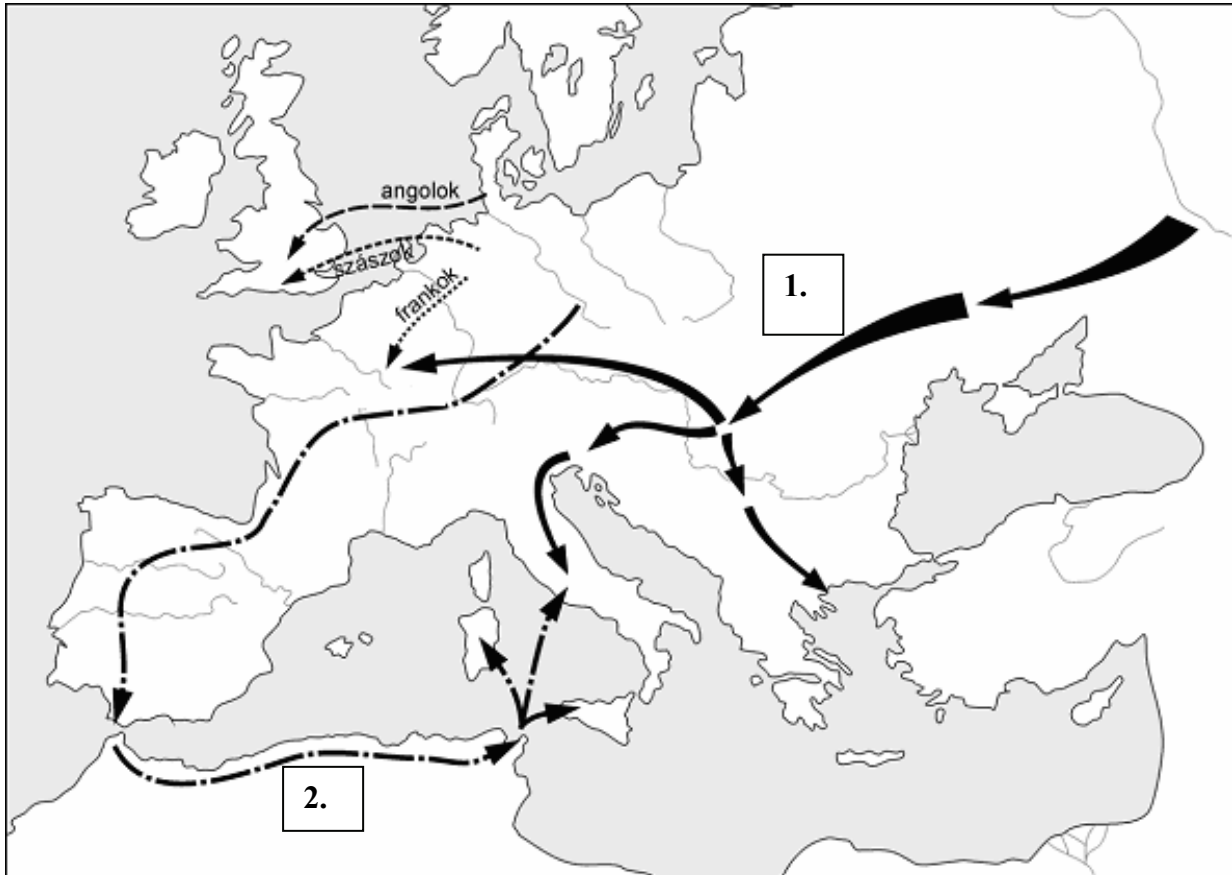
1. A feladat a népvándorlással kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és a Történelmi atlasz felhasználásával!
(Elemenként 0,5 pont.)

a) Azonosítsa a térképen számmal jelölt népeket!

1.

2.

A népvándorlás (V–VI. század)

b) Nevezze meg a Római Birodalomnak a Kárpát-medencében lévő tartományát (Kr. u. IV. sz.)!

.....

c) Nevezzen meg olyan népet (népeket) a VI-X. század folyamán, melyek keletről érkeztek a Kárpát-medencébe!

.....

2 pont	
--------	--

2. A következő feladat a reneszánsz korszakára vonatkozik.**Oldja meg a feladatokat a tankönyvi szöveg és ismeretei segítségével!**

„A képzőművészet a reneszánsz korában a természet kutatásának és megismerésének egyik legfontosabb eszköze. A művészek a valóság hiteles bemutatására törekednek. Behatóan tanulmányozzák az emberi test felépítését, a dolgok térbeli tulajdonságait, s mindenekelőtt magát a teret. Kidolgozzák a térbeli kapcsolatok rögzítésének pontos módszerét, a perspektíva szerkesztési szabályait. A reneszánsz rendkereső szelleme azt kívánta, hogy a tér határozott egységgé záruljon, hogy tökéletessé kiegyensúlyozott s egy nézőpontból egyszerre teljes egészében áttekinthető legyen. Ennek a követelménynek elsősorban a központos elrendezés felelt meg. A reneszánsz legjellegzetesebb térformája tehát az egyszerű vagy bővített centrális tér. A művészek antik római mintákat követnek.” *(Tankönyvi szöveg)*

a) Válassza ki a műalkotások közül a reneszánsz stílusúakat! (Elemenként 0,5 pont.)

1)

2)

3)

4)

A reneszánsz stílusú képek számjele:

.....

b) Nevezze meg a reneszánszhoz szorosan kötődő világszemléletet! (1 pont)

.....

c) Válassza ki, melyik leírás illik erre a világszemléletre! (1 pont)

- 1) XI–XIII. századbeli filozófiai irányzat, gondolkodásbeli módszer, melyet a tények, jelenségek közti rendkívül erős ok-okozati összefüggés megteremtése, a gondolatok egymásra épülése jellemez. Ezt a gondolkodási és bizonyítási módszert az iskolákban, egyetemeken tanították, innen az elnevezés.
- 2) A megerősödő itáliai polgárság új, magabiztos, világi életeszményét tükrözi. A művészeti alkotások középpontjába a vallásos témák helyett az ember és a természet került. Az emberközpontúságon túl a klasszikus műveltséget is jelentette, amely szinte kötelezővé tette a görög-római kultúra utánezését, imitációját.
- 3) A polgári rendnek a polgári forradalmat megelőző időszakban kialakított ideológiája, filozófiája és esztétikája. Elnevezése arra utal, hogy az emberiséget a tudatlanság sötétjéből az ész, a fény birodalmába kell átvezetni.

A kiválasztott leírás sorszáma:

d) Tegye időrendbe a felsorolt hazai művészettörténeti korszakokat! (Helyes sorrend esetén 1 pont.)

Korstílus	Sorszám
barokk	
gótika	
reneszánsz	
román	

4 pont	
--------	--

3. A következő feladat a középkorhoz kapcsolódik.

Írja a fogalmak mellé a hozzájuk kapcsolható forrás betűjelét! (Nem minden forrást tud beírni!) (Elemenként 1 pont.)

Fogalmak	A forrás sorszáma
a) bencés rend	
b) céh	
c) eretnekség	
d) skolasztika	

- 1) „Még más tévtant is hirdetnek, nevezetesen: [...] Szerintük Éva leányainak és a démonoknak kapcsolatából eredtek az óriások, akik atyáiktól, a démonoktól tudták meg, hogy az ördög a teremtője mindennek.” (Bona Cursus a katarokról, XII. század)

2) „A tétlenség a lélek ellensége: ezért a testvéreknek bizonyos órában kézi munkával és ismét meghatározott órában pedig istenes könyvek olvasásával kell foglalkozniuk.” (VI. századi regula)

3) „Ám tudnunk kell, hogy a tudományoknak kétféle neme van. Egyes tudományok az értelem természetes fényénél megismerhető alapelvekből indulnak ki [...] Más tudományok viszont náluk magasabb rendű tudomány fényénél megismerhető alapelvekből indulnak ki [...] Ez a magasabb rendű tudomány Isten és az üdvözültek tudása.” (Aquinói Szent Tamás, XIII. század)

4) „Egyedül a római egyházat alapította maga az Úr. Egyedül a római pápát mondják joggal egyetemesnek. Püspököket egyedül ő tehet le és helyezhet székükbe vissza. Követe a zsinaton minden püspököt megelőz, még ha ő maga alacsonyabb rendű is; ugyancsak az a püspökök elmozdítására ítéletet is hozhat [...]” (Dictatus Papae, XI. század)

5) „A tanuló megválthatja magát a szolgálat alól, ha a mester beleegyezik, de csakis négy év leszolgálása után. De a mester sem tovább nem adhatja, sem meg nem válhat tőle, ha tanulója a négy esztendőt le nem szolgálta.” (Párizsi takácsok szabályzata, XIII. század)

4 pont	
--------	--

**4. A feladat a nagy földrajzi felfedezésekkel kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a térkép és ismeretei alapján!**

a) Töltse ki a térképvázlat alapján az alábbi táblázatot! (Soranként 0,5 pont.)

Az útvonal betűjele a vaktérképen	A felfedező neve	A felfedezőút eredménye
A		
B		
C		

b) Döntse el, igazak-e az alábbi állítások! Választását X jellel jelölje a táblázatban! (Elemenként 0,5 pont.)

Megállapítások	Igaz	Hamis
1. A földrajzi felfedezések okai közé tartozott, hogy az oszmán-törökök elzárták a hagyományos földközi-tengeri kereskedelmi útvonalakat az európaiak elől.		
2. A földrajzi felfedezéseket követően az első gyarmatosítók az angolok és a franciák voltak.		
3. A földrajzi felfedezéseket követően a konkvisztádorok leigázták az inka és azték államokat.		
4. A levantei kereskedelem fellendült a földrajzi felfedezések hatására.		
5. A felfedezések következtében Latin-Amerikában a lakosság száma növekedett.		

4 pont	
--------	--

5. A feladat az úrbéri rendelettel kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei alapján!

„Mária Terézia, Isten kegyelméből özvegy római császárné, Magyarország [...] apostoli királynője, Ausztria főhercege.

Jól ismeretes, mennyire arra irányul állandóan a mi anyai fáradozásunk és királyi gondunk, hogy egyrészt a földesurakat szabadon és sértetlenül megőrizzük igaz jogaikban, másrészt pedig minél jobban gondoskodjunk a szegény adózó nép megmaradásáról és az egész országnak ezzel elválaszthatatlanul összekapcsolt javáról, következésképp az adózó népet megóvjuk a földesuraknak minden igaztalan és törvénytelen elnyomásától [...]

Az úrbér-szabályozási példányokba kifejezetten és határozottan írássék be mind a telki állomány, mind pedig az, hogy az igásrobotot két vagy négy igával (igavonó állattal) kell-e teljesíteni és az, hogy a kilencedet természetben vagy milyen egyenértékben kell leróni [...]

Minden egésztelkes jobbágy köteles lesz az úrbérszabályozás értelmében hetenként egy napi négyigás robotot teljesíteni az úrnak, ahol azonban mostanáig két igával szokták teljesíteni az igásrobotot, azokon a helyeken az igásrobot kötelezettségét ezután is két igával fogják teljesíteni.” (Úrbéri rendelet)

a) Sorolja fel, mely jobbágyi szolgáltatásokat szabályozza a rendelet? (2 pont)

1)

2)

b) Húzza alá, hogy mely földterületen végzik a jobbágyok a földesúrnak járó munkájukat! (1 pont)

1) úrbéres telek

2) majorság

3) közös legelő

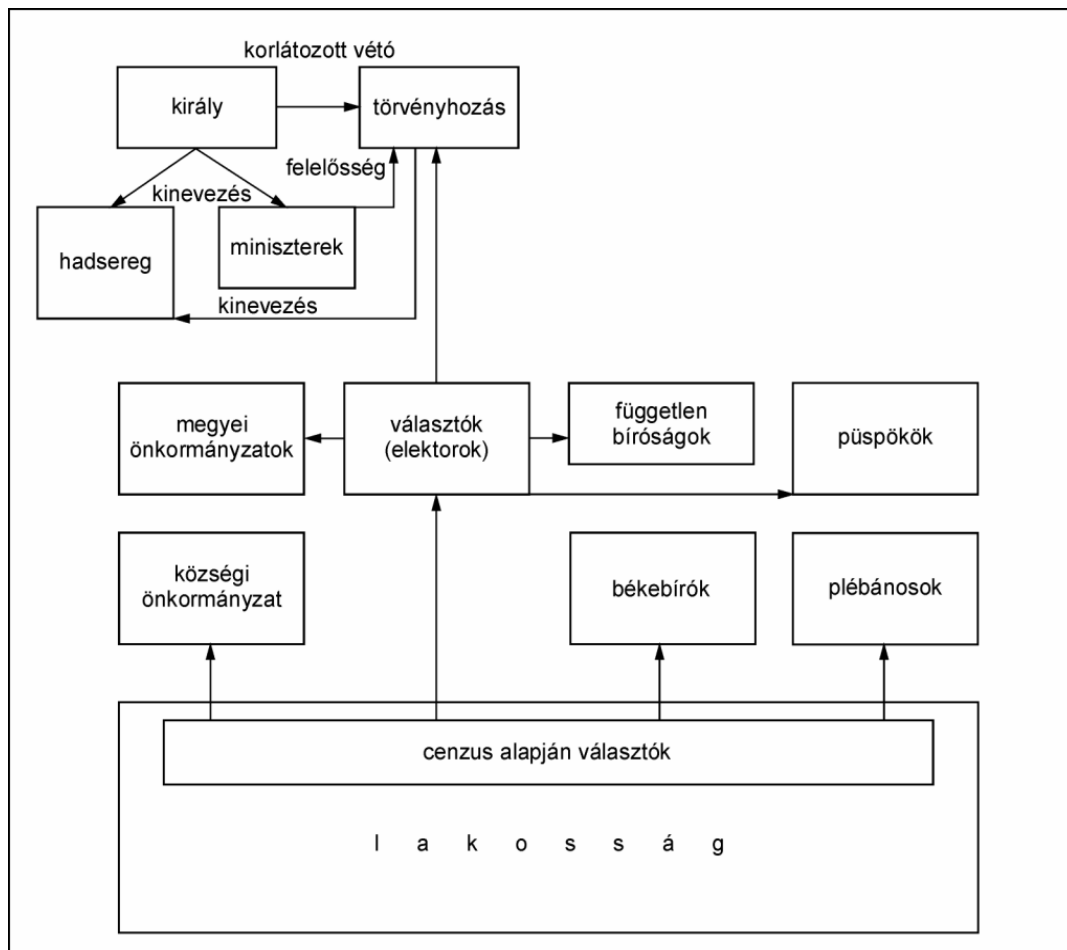
c) Fogalmazza meg, miért fűződött érdeke az uralkodónak a jobbágyrendelet kiadásához! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

6. A feladat a francia alkotmányos monarchia működésére vonatkozik.

Döntse el az alábbi állításokról az ábra alapján, hogy igazak vagy hamisak! Választását a megfelelő oszlopban X jellel jelölje! (Elemenként 1 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) Az 1791-es alkotmány bevezette az általános választójogot.		
b) A törvényhozás tagjait a választójoggal rendelkező polgárok közvetve választották.		
c) A hatalmi ágakat szétválasztották, függetlenségüket biztosították.		
d) A miniszterek kinevezése a törvényhozás feladata volt.		

4 pont	
--------	--

**7. A feladat az 1848. március 15-i pesti forradalom előzményeivel kapcsolatos.
Válaszoljon a kérdésekre a kronológia és ismeretei alapján!**

Kronológia:

1848. 02. 24. Párizsban kitör a forradalom.
 1848. 03. 01. Pozsonyba megérkezik a párizsi forradalom híre.
 1848. 03. 03. Kossuth beszédben a kerületi ülés elé terjeszti felirati javaslatát, mely tartalmazza a közteherviselést, a jobbágyfelszabadítást, a városi kérdés megoldását, a nép politikai jogokkal való felruházását, felelős parlamenti kormány kinevezését.
 1848. 03. 05. Irányi Dániel a pesti Ellenzéki Kör tagjainak megbízásából Pozsonyba utazik, hogy támogatásáról biztosítsa Kossuthot az országgyűléshez intézett petícióval.
 1848. 03. 11. Irinyi József az Ellenzéki Kör megbízásából 12 pontba sűríti Kossuth felirati javaslatát.
 1848. 03. 13. Bécsben kitör a forradalom, lemond Metternich államkancellár. Az Ellenzéki Kör elfogadja a 12 pontot. Petőfi megírja a Nemzeti dalt.
 1848. 03. 15. Pesten győz a forradalom.
 1848. 03. 18. Milánóban és Berlinben forradalom tör ki.

a) Elszigetelt jelenség volt-e a magyar forradalom? Indokolja válaszát! (1 pont)

.....

b) Ki volt ekkor a magyar uralkodó? (1 pont)

.....

c) Mit jelent az a fogalom, hogy közteherviselés? (1 pont)

.....

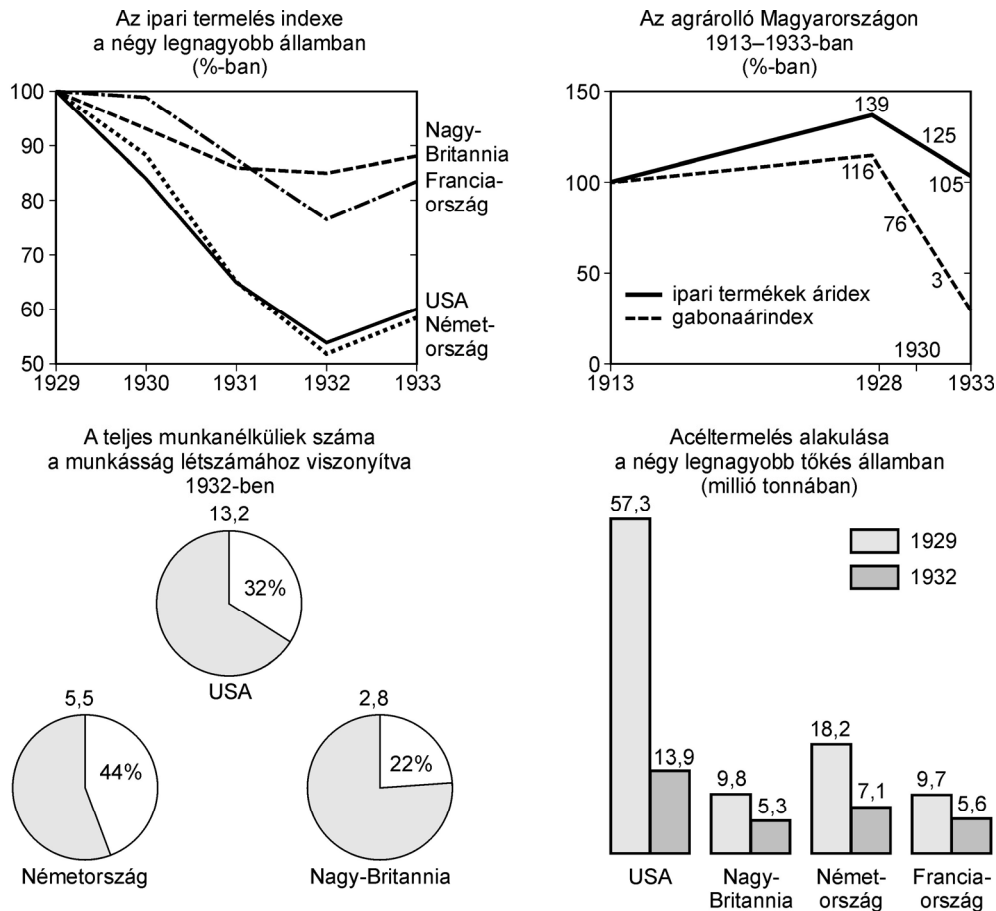
d) Említse meg a forradalmi ifjúság („márciusi ifjak”) két tagját! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

4 pont	
--------	--

8. A feladat az 1929–33. évi gazdasági világválsággal kapcsolatos.

Egészítse ki a szöveg hiányzó részeit az alábbi grafikonok felhasználásával! (Elemenként 0,5 pont.)

A gazdasági világválság különösen két országot érintett súlyosan, ezek (a) és(b). Amíg-ban (c) az emberek hozzávetőleg negyede volt munkanélküli, addig -ban (d) a lakosságnak csaknem fele. A(z)-ban (e) az acéltermelés 1929–32 között a negyedére esett vissza. A válság -ot (f) is komolyan érintette, az ipari és mezőgazdasági termékek árainak viszonyát kifejező (g) ezt jól mutatja. A gabonaárak a(z)(h) áraihoz képest jelentősek csökkentek.

4 pont

9. A feladat Magyarország német megszállásával kapcsolatos.

Egészítse ki úgy a megállapításokat, hogy a kiegészített szövegek a táblázatnak megfelelően igazak vagy hamisak legyenek! (Elemenként 1 pont.)

„Az összes balkáni népek közül jelenleg a magyarok mutatják a legkevésbé kielégítő képet. Erre jellemző a mértéktelen önhittség, mely éles ellentétben áll saját népi létének értékével s azzal a teljesítménnyel, melyet mint szövetséges nemzet eddig

teljesített. [...] A jelenlegi magyarországi kormány, a zsidóság és a polgárság széles rétegei nem hisznek a tengelyhatalmak győzelmében, és nem is kívánják azt. Abban reménykednek, hogy mind a németek, mind az oroszok egymás erőit annyira kimerítik, hogy gyakorlatilag az angolok, illetőleg az amerikaiak kerülnek ki győztesen a háborúból anélkül, hogy nagyobb kockázatot kellene vállalniuk.”
(Veesenmayer német követ jelentése 1944. március 19. után)

„Ma minden józan eszű ember előtt nyilvánvaló, hogy Németország elvesztette a háborút. Minden kormánynak, amely felelős az ország sorsáért, le kell vonnia a konzekvenciákat ebből a tényből, amint azt a nagy német államférfi, Bismarck is megmondta: egyetlen nemzet sem köteles feláldozni magát szövetségesének oltárán.” (Horthy Miklós kormányzó beszéde 1944. október 15-én)

Megállapítások	Igaz	Hamis
a) Budapestet a német csapatok a végsőkig tartották, ezért károkat szenvedett a főváros, mint a vidék.		X
b) A németek bizalmatlanok voltak Magyarország iránt, ezt tükrözi jelentése.	X	
c) Horthy Miklós kormányzó beszéde a, az ellenséges országokkal történő fegyverszünetet irányozta elő.	X	
d) A magyar lakosság döntő többsége 1944-ben a német győzelemben.		X

4 pont	
--------	--

10. A feladat az 1945 utáni korszakra vonatkozik.

Jelölje X jellel a táblázatban, hogy mely adatsorból vonhatók le a táblázatban meghatározott következtetések! (Elemenként 0,5 pont.)

1. adatsor

Az aktív keresők megoszlása tevékenységük jellege szerint (%)			
Év	Fizikai	Szellemi	Önálló segítő családtag
1949	35,5	9,6	54,9
1960	59,4	17,2	23,4
1970	70,1	24,6	5,3

2. adatsor

Az iskolai végzettség alakulása 1949–1970 között (%)						
Év	4-5 osztály	6-7 osztály	8 osztály	Szakmunkás- képző	Középiskola	Felsőfokú iskola
1949	19,9	44,4	13,6	–	3,3	1,2
1960	16,5	39,9	21,7	–	5,1	1,9
1970	12,2	31,6	28,5	4,8	9,4	3,2

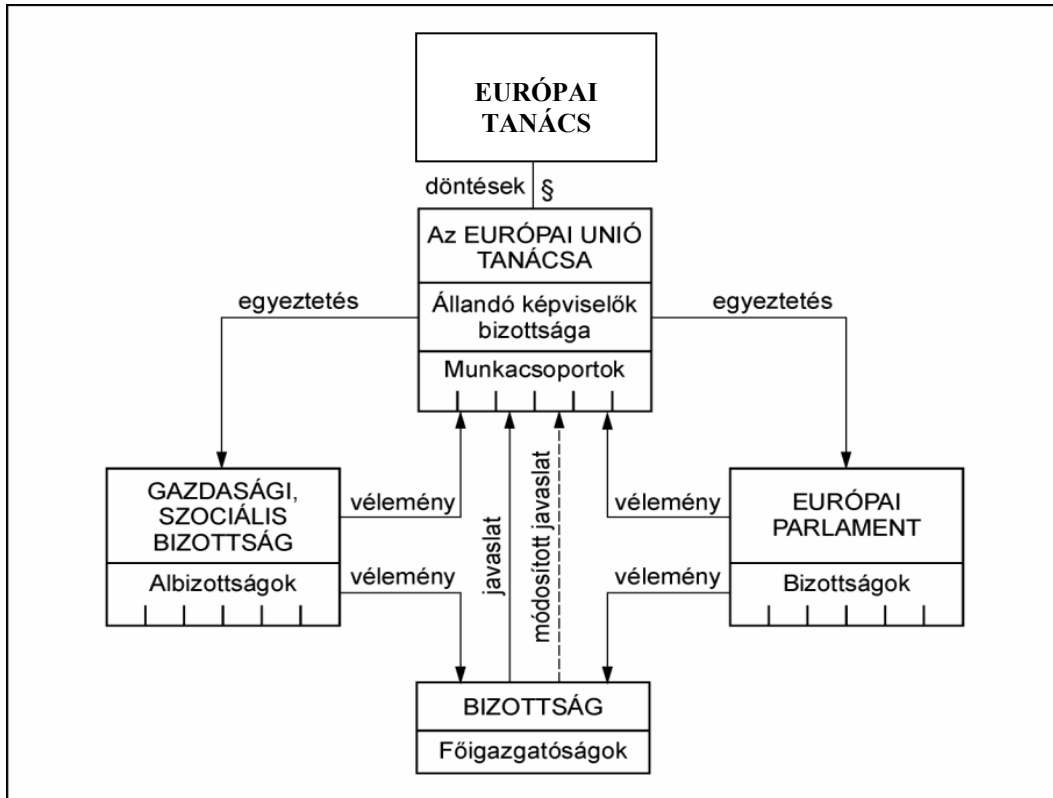
3. adatsor

Év	Lakások száma összesen (1000 db)	100 lakásra jutó népesség
1949	2467	366
1960	2758	343
1970	3122	318
1980	3542	292

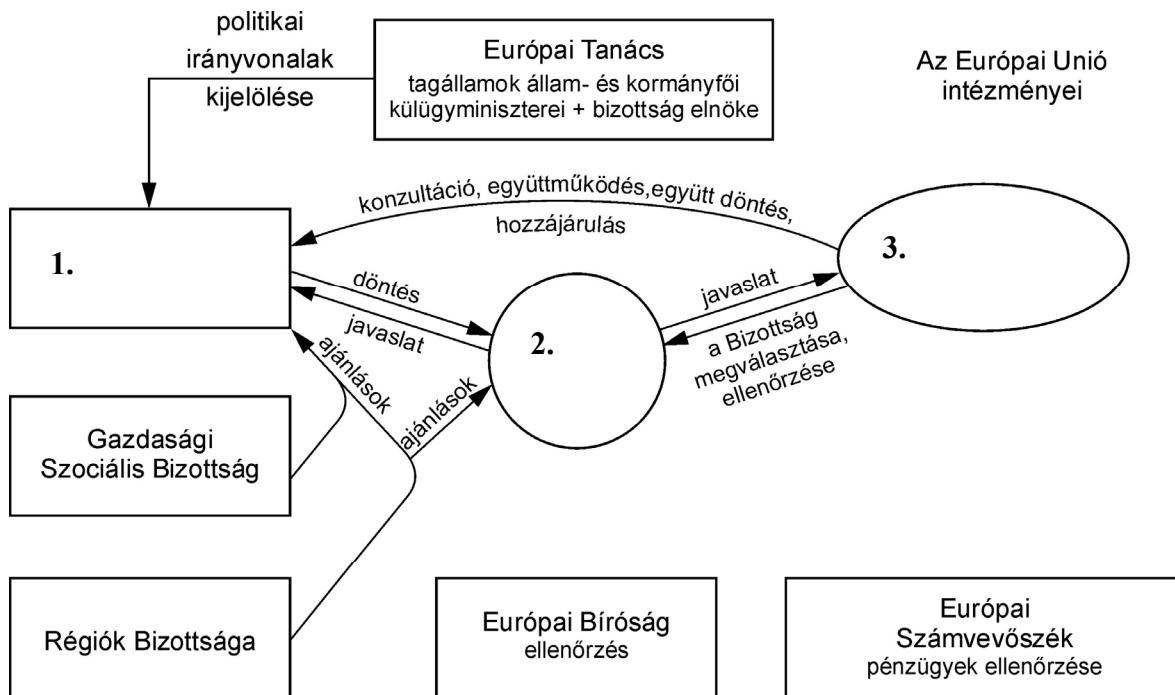
Következtetések	1. adatsor	2. adatsor	3. adatsor	Egyik sem
a) Az 1960-as évekre általánossá vált a nők munkába állása.				
b) A lakosság iskolázottsági szintje folyamatosan emelkedett.				
c) Jelentősen nőtt a lakások száma az 1950-es évek során.				
d) A gazdaságfejlesztés intenzív szakasza megkövetelte az értelmiségi munkakörök számának növekedését.				
e) A legdinamikusabb lakásépítés az 1960-70-es években folyt.				
f) A lakások nagysága (szobaszáma) a korszakban jelentősen emelkedett.				

3 pont

**11. A feladat az Európai Unió intézményrendszerére vonatkozik.
Oldja meg a feladatot az ábra és ismeretei segítségével!**

a) Egészítse ki a hiányos ábrát a fenti ábra segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

b) Mikor alakult az Európai Gazdasági Közösség (EGK)? (0,5 pont)

.....

c) Nevezze meg, hogy a leírások az Európai Unió melyik két intézményére vonatkoznak! (Elemenként 1 pont.)

1) Az Európai Unió „kormányának” is szokták nevezni, mert feladata, hogy javaslatokat tegyen új törvények megalkotására, végrehajtsa a Miniszterek Tanácsa által hozott döntéseket és figyeljen arra, hogy a tagországok betartják-e a közös szabályozásokat. Az EU javaslattevő, döntés-előkészítő, végrehajtó, ellenőrző intézménye, bár végrehajtó és jogalkotó hatáskörrel csak korlátozottan rendelkezik.

.....

2) Fő feladata a közös költségvetés végrehajtásának ellenőrzése és felügyelete, az EU-könyvvitel átvilágítása, valamint bármely intézményről éves jelentés készítése, az EU pénzügyeinek felülvizsgálata, a költségvetési szabályok ellenőrzése.

.....

4 pont

12. A feladat Magyarország háború utáni történelmére vonatkozik.**Oldja meg a feladatot a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)****a) Egészítse ki a táblázat adatait a szöveg segítségével!**

A nyugdíjasok és járadékosok aránya, 1952–1994			
Év	Évi átlagos létszám (ezer fő)	A népesség	Az aktív keresők
		% -ában	
1952	1. kb.	5,8	12,8
1960	759	7,6	16,2
1970	1415	13,7	28,3
1980	2058	2. kb.	40,6
1990	2520	24,3	52,6
1994	2972	29,0	80,3

„A kötelező társadalombiztosításba bevont és nyugdíjogosult lakosság aránya 1952-ben még nem haladta meg a 4,4 millió főt, azaz az összlakosság felét. A nyugdíjasok száma csak a lakosság 5,8%-át tette ki. [...] Ezt követően a kötelező társadalombiztosítás gyakorlatilag mindenkire kiterjedt. [...] A nyugdíjkorhatárt a férfiak esetében 60, a nők esetében 55 évben állapították meg, és a nyugdíj összegét a szolgálati időtől és az átlagfizetéstől tették függővé. A nyugdíjasok száma és a nyugdíjak összege mindezek következtében rendkívül gyorsan nőtt. 1960 és 1980

között a nyugdíjasok száma több mint megkétszereződött, és arányuk ezzel az össznépeség 8%-áról 19%-ára nőtt. A kifizetett nyugdíjak összege ugyanezen idő alatt évi 4,4 milliárd forintról 26,8 milliárdra emelkedett, tehát meghatszorozódott. A nyugdíjak 29%-át 1980-ban a munkavállalók által fizetett nyugdíjjárulék fedezte. A többit az állami költségvetés biztosította.” (Romsics Ignác nyomán)

b) Határozza meg, mely forrásokból fedezték a nyugdíjakat az 1980-as években!

1.

2.

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**Olvassa el figyelmesen!**

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó egy **rövid** és egy **hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Amerika korai gyarmatosítása	rövid
	14.	A szövetségi rendszerek	rövid
Magyar történelem	15.	A honfoglalás	rövid
	16.	Hunyadi János harcai	hosszú
	17.	Az április törvények	rövid
	18.	A dualizmus korának nemzetiségei	hosszú
	19.	A két világháború közötti külpolitika	rövid
	20.	A rendszerváltozás	hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit. Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!

Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

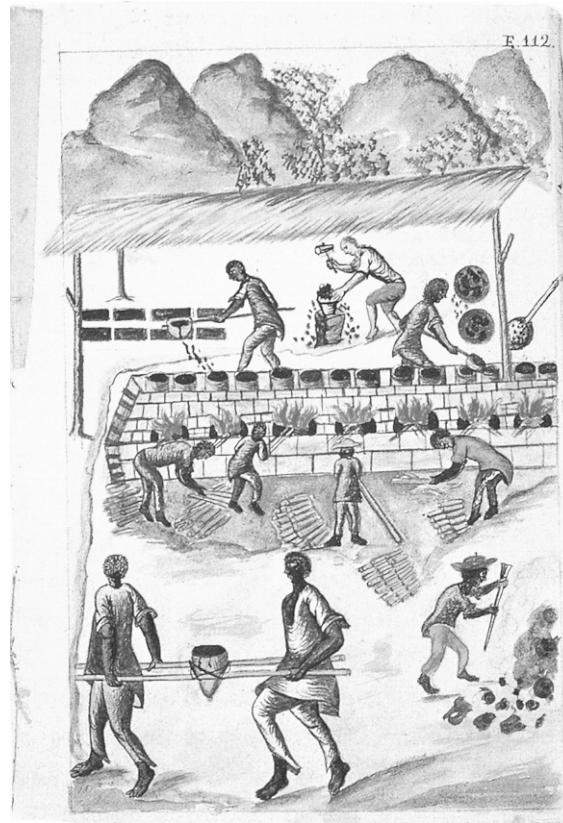
A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

13. A feladat Amerika korai gyarmatosításával kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei felhasználásával a földrajzi felfedezések következményeit a XVI. században az amerikai kontinensen. Tárja fel a gazdaságban, a helyi társadalomban és a kultúrában végbement folyamatok jellemzőit! Használja a történelmi atlaszt!

Perui nemesfémhánya

„Kubában egy törzsfőnök összegyűjtötte népét, egy kosárka aranyat mutatott nekik és így szólt: »Ez a keresztények istene, dobjuk a folyóba, mert ha nálunk találják, megölnék érte mindannyiunkat.« Így is tettek, aztán menekülni próbált az egész törzs. Utolérték, bekerítették őket. A főnököt oszlophoz kötötték, hogy elevenen megégessék. Ekkor egy Ferencrendi szerzetes a mi hitünkről beszélt neki. A főnök hallgatta, aztán csak ennyit kérdezett: »Keresztények jutnak-e a ti mennyországotokba?« S mikor a szerzetes igennel felelt a főnök elfordította a fejét: »Akkor nem veszem fel a keresztiséget, jussak inkább a pokolba, minthogy a másvilágon is együtt legyek veletek.«" (*Las Casas: Az indiánok története*)

Közép-Amerika lakossága (becslés)	
1520	11 millió
1540	6,4 millió
1565	4,4 millió
1597	2,5 millió
A XVII. századtól a lakosság száma újból nőni kezdett.	

14. A feladat a szövetségi rendszerekkel kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei alapján az első világháború erőviszonyait! Vesse össze az egyes szövetségek gazdasági erejét és ennek következményeit a háborús esélyekre!

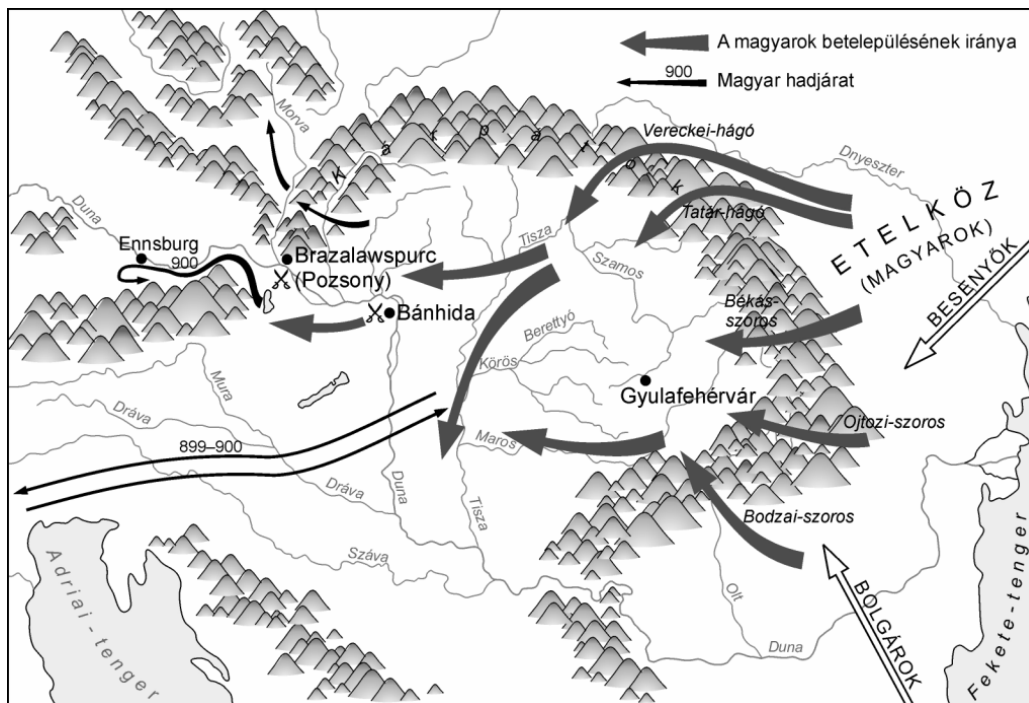
A nagyhatalmak nemzeti jövedelme, népessége és az egy főre jutó jövedelem 1914-ben			
Ország	Nemzeti jövedelem (milliárd \$)	Népesség (millió fő)	Egy főre jutó jövedelem (\$)
Egyesült Államok	37	98	377
Nagy-Britannia	11	45	244
Franciaország	6	39	153
Japán	2	55	36
Olaszország	4	37	108
Oroszország	7	171	41
Németország	12	65	184
Ausztria- Magyarország	3	52	57

„Az első világháború hadászatát teljesen új törvényszerűség szabta meg. Kiderült, hogy a győzelem – ha eltekintünk a megegyezéses lezárás politikai lehetőségétől – csak az ellenfél erőinek felmorzsolásával lehetséges, és csakis akkor, ha az ellenfél már arra az ellenállásra sem képes, amelyre a stabil védelem az ellenfél nagyobb erőivel szemben is lehetőséget ad. E felismerés 1914 végére mindkét oldalon többé-kevésbé világossá vált a katonai vezetők előtt.” (20. századi egyetemes történet. 1999.)

„Németország a kilencvenes években meghirdetett világpolitikai ambícióihoz csak olyan szövetségi szisztémával rendelkezett, amely törekvéseiben s hatalmi hatósugarában elsősorban az európai kontinenshez kötődött. Míg a bismarcki kontinentális célokat megfelelő hatalmi rendszer támogatta, addig a vilmosi világpolitika változatlanul a bismarcki európai politikához kiépített rendszert tudta használni. (Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren. 2003.)

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

- 15. A feladat a honfoglalással kapcsolatos.** (rövid)
 Mutassa be és elemezze a források és ismeretei alapján a honfoglalás okait és előzményeit!

A honfoglalás

Kronológia:

- 895-900 A magyarok Árpád vezetésével birtokba veszik a Kárpát-medence keleti felét.
 900 A magyarok elfoglalják Dunántúlt, és Bajorországot támadják.
 A bajor örgróf Ennsburgnál feltartóztatja őket.
 907 A keleti frank király megkísérli visszafoglalni Dunántúlt.
 Brazalawspurnál megsemmisítő vereséget szenved.
 Meghal Árpád fejedelem.

„Ezután [Bölcs] Leó, a Krisztus-szerető és dicső császár hívására [a magyarok] átkelven a Dunán és megtámadván Simeont, teljesen legyőzték, és iramukban egészen Preszlavig hatoltak, és bezárván őt Mundraga várába, visszatértek saját földjükre. Abban az időben Levente, Árpád fia volt a fejük. Miután azonban Simeon

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

- 16. A feladat a Hunyadiak törökellenes harcaihoz kapcsolódik. (hosszú)**
Elemesse a források és ismeretei alapján Hunyadi János törökellenes harcainak céljait és eredményeit! Válaszában térjen ki a nemzetközi politikai és katonai erőviszonyok bemutatására is! Használja a történelmi atlaszt is!

Hunyadi János hadjáratai a török ellen

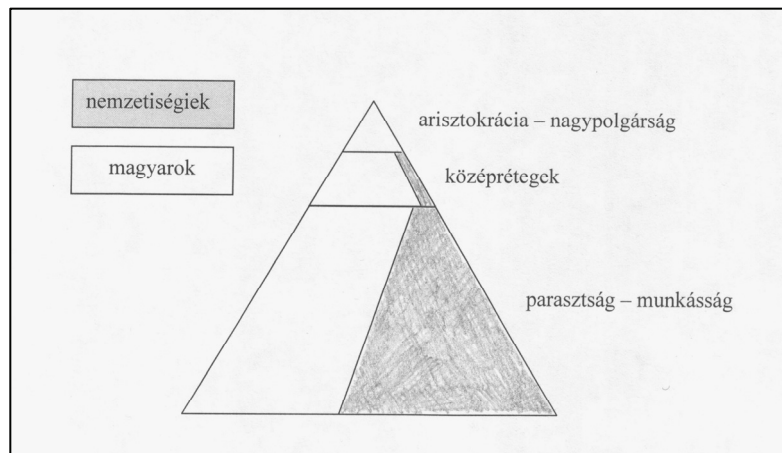
„Magyarországnak nincs annyi ereje, hogy az ellenséget megsemmisítse, ugyanakkor kikerülni sem tudja, tehát nincs más kiút, mint a további harc. És hogy ezt sikerrel tudja-e folytatni – nagyon kétséges. Ha pedig valami katasztrófa következne be, az egész kereszténységet ért gyalázat, szerencsétlenség most még csak a magyarokat sújtaná, de azokra, akik cserbenhagyták, joggal fog visszaütni, és rájuk a jelenleginél sokkal nagyobb katasztrófa fog gyalázzal tetézve várni. És végül méltatlanul hivatkoznak a magyarság nagy erejére azok, kik nehézségeit lekicsinyelve ki akarnak bújni kötelezettségeik alól. A napokban egészen friss értesüléseket kaptunk arról, hogy ellenségünk ismét háborúba készül, támadni akar. Oly háborúra készül, hogy először a szomszédos országok határait zúzza szét. Ha tehát makacsul kitart szándéka és vakmerősége mellett, akkor mindenünket szétdúlja, elpusztítja [...]”
(Vitéz János kancellár beszéde a németújhelyi kongresszuson, 1455)

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

18. A feladat a dualizmus nemzetiségi viszonyaival kapcsolatos. (hosszú)
Foglalja össze a források és ismeretei alapján a nemzetiségek jogállásának fő elemeit, társadalmi, vallási és gazdasági helyzetük jellemzőit! Mutasson rá a nemzetiségi kérdés összetettségének problematikájára! Használja a Történelmi atlaszt!

Kronológia:

- 1868 Magyar–horvát kiegyezés, az Eötvös József által kidolgozott nemzetiségi törvény
- 1895 A magyarországi nemzetiségek első kongresszusa
- 1896 Millenniumi ünnepségek Budapesten és országszerte
- 1906 25 nemzetiségi képviselő jut be a parlamentbe a választások alapján
- 1907 Apponyi Albert a magyar nyelv oktatásához köti a nemzetiségi iskolák támogatását

A magyar társadalom nemzetiségi szerkezete

„Mint hogy Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, az oszthatatlan, egységes magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez tartozzék is, egyenjogú tagja; mint hogy továbbá ezen egyenjogúság egyedül az országban divatozó többféle nyelvek hivatalos használatára nézve, és csak annyiban eshetik külön szabályok alá, amennyiben ezt az ország egysége, a kormányzat és közigazgatás gyakorlati jelentősége és az igazság pontos kiszolgáltatása szükségessé teszik; a honpolgárok teljes egyenjogúsága minden egyéb viszonyokat illetően

épségben maradván, a különféle nyelvek hivatalos használatára nézve a következő szabályok fognak zsinórmértékül szolgálni:

1. § A nemzet politikai egységénél fogva Magyarország államnyelve a magyar lévén, a magyar országgyűlés tanácskozásai és ügykezelési nyelve ezentúl is a magyar; a törvények magyar nyelven alkottatnak, de az országban lakó minden más nemzetiség nyelvén is hiteles fordításban kiadandók. [...]

3. § Törvényhatósági [megyei, városi, községi] gyűlésekben mindaz, aki ott szólás jogával bír, akár magyarul szólhat, akár anyanyelvén, ha az nem magyar. [...]

8. § A bíró [...] a panaszt vagy kérelmet a panasz vagy kérelem nyelvén intézi el; kihallgatást, tanúkihallgatást, szemlét és más bírói cselekményeket [...] a perben álló felek, illetve a kihallgatott személyek nyelvén eszközli. [...]

14. § Az egyházközségek [...] iskoláikban az oktatásnak nyelvét tetszés szerint határozhatják meg. [...]

17. § Az állam [...] köteles az állami tanintézetekben a lehetőségig gondoskodni arról, hogy a hon bármely nemzetiségű, nagyobb tömegekben együtt élő polgárai az általuk lakott vidékek közelében anyanyelvükön képezhessék magukat egészen addig, hol magasabb akadémiai képzés kezdődik. [...]

26. § Valamint eddig is jogában állott bármely egyes honpolgárnak éppen úgy, mint a községeknek, egyházaknak, egyházközségeknek úgy ezentúl is jogában áll saját erejükkel vagy társulás útján alsó, közép és felső tanodákat felállítani." (Az 1868. évi XLIV. törvénycikkből)

„1. § Magyarország s Horvát-, Szlavón- és Dalmátországok egy és ugyanazon állami közösséget képeznek, mind az Ő Felseje uralkodása alatt álló többi országok, mind más országok irányában. [...]

47. § Mindazon tárgyakra nézve, melyek ez egyezményben a közös országgyűlésnek és központi kormánynak nincsenek fenntartva, Horvát-, Szlavón- és Dalmátországokat mind a törvényhozás, mind a végrehajtás körében teljes önkormányzati jog (autonómia) illeti. [...]

48. § Horvát-, Szlavón- és Dalmátországok önkormányzati joga ez okból mind törvényhozási, mind kormányzati tekintetben kiterjed azon országok beligazgatási, vallási és közoktatási ügyeire s az igazságügyre, ide értve a tengerészeti jog kiszolgáltatásán kívül a törvénykezést is, minden fokozatán. [...]

50. § Az autonóm országos kormányzat élén Horvát-, Szlavón- és Dalmátországokban a bán áll, ki a horvát-szlavón-dalmát országgyűlésnek felelős. [...]

57. § Horvát-Szlavónországok határai között a közös kormányzat közegeinek hivatalos nyelvül is a horvát nyelv állapíttatik meg. [...]

59. § Kijelentetik továbbá, hogy Horvát-Szlavónországok, mint külön territóriummal bíró politikai nemzet [léteznek]..." (Az 1868. évi XXX. törvénycikkből)

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

19. A feladat a két világháború közti magyar külpolitikával kapcsolatos. (rövid)
Mutassa be a források és ismeretei alapján a magyar külpolitika jellemzőit és meghatározó eszeméit 1921–1938 között! Használja a Történelmi atlaszt!

Kronológia:

- 1921 Magyarországot felveszik a Népszövetségbe
- 1927 Olasz–magyar barátsági szerződés
- 1933 Gömbös Gyula berlini, római látogatása
- 1934 Magyar–olasz–osztrák hármass egyezmény aláírása Rómában
- 1938 Győri fegyverkezési program
- 1938 Első bécsi döntés

„A Csehszlovák Köztársaság elnöke és Őfelsége, Románia királya megállapodnak abban, hogy védelmi szerződést kötnek.

1. cikk Abban az esetben, ha a Magas Szerződő Felek egyikét Magyarország részéről nem provokált támadás érné, a másik fél kötelezi magát, hogy a jelen Szerződés 2. cikkében foglalt megállapodás által meghatározott módon a megtámadott fél védelmére kel.

4. cikk Avégből, hogy békés erőfeszítéseiket összhangba hozzák, a két kormány kötelezi magát, hogy a Magyarországgal fennálló kapcsolataikat érintő külpolitikai kérdésekben egyetértően fog eljárni.” (A Román Királyság és a Csehszlovák Köztársaság szerződése, 1921)

„Jelenlegi határaink, lefegyverzettségünk és bekerítettségünk a kisantant által azok a tényezők, amelyek mozgási lehetőségeinket megállapítják [...]. Magyarország lelkileg sohasem fogja elfogadni a trianoni békeszerződést [...]. Eddig passzív politikát folytatott kifelé, mivel gazdasági és pénzügyi rekonstrukcióval volt elfoglalva [...] és mert kontroll alatt állott [...]. Közép-Európa helyzete nem végleges. Az a kérdés csak, hogy mely nagyhatalmak kívánságainak befolyása alatt fog az új rendezés megtörténni.” (Bethlen István, 1927)

„Mi erős kézzel kormányozunk egy olyan nemzeti Magyarországot, amely mindig bizonyos reménységgel és rokonszenvvel tekint Berlinre. Úgy vélem, Németország is érdekében áll, hogy ezt a rokonszenvet bizonytalan gazdasági kapcsolatok semmiképpen se zavarják meg. Az a körülmény viszont, hogy a magyar

20. A feladat a magyarországi rendszerváltozással kapcsolatos. (hosszú)

Elemesse a források és ismeretei segítségével, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc célkitűzései miként jelennek meg, és mikkel egészülnek ki a rendszerváltozásban!

- „1. Az MDP Központi Vezetőségének azonnali összehívása, az időközben alulról megválasztott új pártvezetőségek által az új KV megalakítása.
2. A kormány alakuljon át Nagy Imre elvtárs vezetésével.
3. Gazdaságilag és politikailag teljesen egyenrangú alapon és egymás belügyeibe való be nem avatkozás elvén álló magyar-szovjet és magyar-jugoszláv barátság kialakítása. Az összes szovjet csapatok azonnali kivonását Magyarországról a magyar békeszerződés értelmében.
4. Általános, egyenlő, titkos választásokat több párt részvételével, új nemzetgyűlési képviselők választásával.
5. A magyar gazdasági élet átszervezését szakemberek bevonásával, és ennek keretében a magyar uránérc leggazdaságosabb felhasználását. Hozzák nyilvánosságra a külkereskedelmi szerződéseket, és vizsgálják felül a tervgazdaságon alapuló magyar gazdasági életet.
6. A teljes ipari munkásság azonnali normarendezését és a munkásautonómia bevezetését az üzemekben.
7. A beszolgáltatási rendszer felülvizsgálatát, az egyénileg dolgozó parasztság támogatását.
8. Az összes politikai és gazdasági perek felülvizsgálatát, a politikai foglyok részére teljes amnesztiát, az ártatlanul elítéltek, illetve hátrányos helyzetbe kerültek rehabilitálását. Legyen nyilvános Farkas Mihály tárgyalása.
9. A néptől idegen címer helyett a régi Kossuth-címer visszaállítását; március 15-ét és október 6-át nyilvánítsák általános nemzeti üneppé és munkaszüneti nappá.
10. Teljes vélemény- és sajtószabadság megvalósítását (Rádiót is), és ennek keretében külön napilapot az új MEFESZ-s szervezeteknek, a régi káderanyag nyilvánosságra hozatalát és megsemmisítését.” (Az egyetemi ifjúság követelései 1956. október 23-án)

- „1. Valódi népképviselőket és többpártrendszert. Biztosítsák a választások szabadságát és tisztaságát.
2. Rendőrállam helyébe jogállamot. Érvényesüljenek az emberi jogok, legyen bírói függetlenség.
3. Szólás-, sajtó-, lelkiismereti és oktatási szabadságot. Számolják fel a hírközlés állami monopóliumát. Oszlassák fel az Állami Egyházügyi Hivatalt.
4. Jogot a sztrájkra. Ne korlátozzák az érdekvédelem, a követelés és a szolidaritás szabadságát.
5. Méltányos közteherviselést, a közkiadások társadalmi ellenőrzését. Szüntessék meg az egyéni és csoportos kiváltságokat, adják meg mindenkinek az emberhez méltó élet alapfeltételeit.
6. Ésszerű gazdálkodást, működő piacot, a tulajdonformák egyenjogúságát. Állítsák le a pénzemésztő és környezetpusztító nagyberuházásokat, szüntessék be a veszteséges vállalatok támogatását.

7. A bürokrácia és az erőszak-apparátus leépítését. Oszlassák fel a Munkásőrséget és az Ifjúgárdát.
8. Szabadságot és önrendelkezést Kelet- és Közép-Európa népeinek. Szűnjék meg Európa katonai, gazdasági és emberjogi kettéosztása.
9. Semleges, független Magyarországot. Vonják ki a szovjet csapatokat hazánk területéről. Töröljék a magyar ünnepek sorából november 7-ét.
10. Felelős kisebbségi és menekültpolitikát. A kormány lépjen fel a nemzetközi fórumokon a magyar kisebbségek védelmében. Szűnjék meg a rendőri szemlélet és a jogtalan megkülönböztetés a romániai menekültek ügyében.
11. Nemzeti önbecsülést. Vessenek véget a történelemhamisításnak. Adják vissza a nemzetnek címerét.
12. Igazságot '56-nak, tisztességet a forradalom mártírjainak. Nyilvánítsák nemzeti ünneppé október 23-át." *(Az ellenzék közös 12 pontja 1989. március 15-én)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. A népvándorlás	2	
	2. A reneszánsz	4	
	3. A középkor fogalmai	4	
	4. A nagy földrajzi felfedezések	4	
	5. Az úrbéri rendelet	4	
	6. A francia alkotmányos monarchia	4	
	7. A márciusi forradalom	4	
	8. A gazdasági világválság	4	
	9. A német megszállás	4	
	10. Az 1945 utáni történelem	3	
	11. Az Európai Unió	4	
	12. A nyugdíjrendszer	4	
	I. Összesen	45	
II. Szöveges, kifejtendő feladatok	13. Amerika korai gyarmatosítása	12	
	14. A szövetségi rendszerek	12	
	15. A honfoglalás	12	
	16. Hunyadi János harcai	21	
	17. Az április törvények	12	
	18. A dualizmus korának nemzetiségei	21	
	19. A két világháború közötti külpolitika	12	
	20. A rendszerváltozás	21	
	II. Összesen	45	
I + II. ÖSSZESEN	90		

_____ javító tanár

Dátum:

	Elért pontszám	Programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid válaszok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

_____ javító tanár

_____ jegyző

Dátum:

Dátum: